

ZFPMKD (EPA 206-X) – predlogi Društva Asociacija za oblikovanje amandmajev Odbora za kulturo

Predlogi so pripravljeni ob upoštevanju amandmajev PS Svoboda, vloženih 30. septembra 2026.

1. AMANDMA K 1. ČLENU

Namen ukrepa

Besedilo 1. člena se spremeni tako, da se glasi:

»1. člen

Ta zakon ureja finančno podporo mladim za izboljšanje njihove dostopnosti do raznolikih kulturnih dobrin, spodbujanje njihove ustvarjalnosti, samostojne kulturne participacije in dolgoročnega razvoja kulturnih navad v obliki kulturnega bona z dobroimetjem (v nadaljnjem besedilu: bon), za katerega se sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna.«

Obrazložitev

Predlagana dopolnitev jasneje opredeljuje kulturnopolitični namen ukrepa. Kulturni bon ni namenjen zgolj povečanju potrošnje kulturnih dobrin, temveč tudi spodbujanju samostojne kulturne participacije mladih, njihove ustvarjalnosti in dolgoročnega razvoja kulturnih navad.

Takšna opredelitev omogoča tudi ustreznejšo evalvacijo ukrepa, saj njegova uspešnost ni vezana zgolj na delež porabljenega dobroimetja, temveč na dejanske učinke na kulturno udejstvovanje mladih.

Finančne in druge posledice: Amandma natančneje opredeljuje namen ukrepa in sam po sebi nima neposrednih finančnih posledic.

2. AMANDMA K 2. ČLENU

Upravičene kulturne dobrine

Besedilo 2. člena se spremeni tako, da se glasi:

»2. člen

(kulturne dobrine in vrednost bona)

(1) Bon se lahko unovči pri ponudnikih iz 2.b člena tega zakona za plačilo kulturnih dobrin iz drugega odstavka tega člena. Kulturne storitve in dogodki se z bonom financirajo, če se izvajajo oziroma so dostopni na ozemlju Republike Slovenije. Nakup kulturnih proizvodov se opravi pri ponudniku iz 2.b člena tega zakona v okviru njegove registrirane dejavnosti.

(2) Kulturne dobrine po tem zakonu so:

1. knjižne izdaje v slovenskem jeziku in umetniške publikacije;
2. filmi in druga avdiovizualna dela, ki se javno prikazujejo v kinematografih, vključenih v mrežo prikazovalcev kakovostnega in umetniškega filma, ali v okviru filmskih festivalov in drugih kulturnih programov;
3. muzejske in galerijske zbirke, razstave in drugi razstavni programi;
4. gledališke, plesne, glasbene in druge uprizoritvene ter glasbeno-scenske predstave in koncerti;
5. festivali in drugi kulturni ter umetniški dogodki s področij besednih, uprizoritvenih, glasbenih, vizualnih, filmskih, avdiovizualnih, intermedijskih in drugih umetnosti;
6. umetniška dela, umetniške edicije in drugi avtorski kulturni proizvodi, ki nastanejo v okviru kulturne dejavnosti ponudnika;
7. kulturne in umetniške delavnice, tečaji ter druge oblike aktivnega kulturnega in umetniškega udejstvovanja.

(3) Vrednost bona znaša 200 eurov.

(4) Bon ni prenosljiv.

(5) Bon se ne sme unovčiti za kulturne dobrine, ki se izvajajo oziroma uporabljajo v okviru organiziranega izobraževalnega procesa.«

Obrazložitev

Sedanje besedilo kulturne dobrine našteva ozko in izčrpno ter s tem iz sistema izključuje pomembne oblike kulturnega ustvarjanja in kulturne participacije.

Predlagana razširitev izrecno vključuje festivale, razstave, umetniška dela in druge avtorske kulturne proizvode ter oblike aktivnega kulturnega in umetniškega udejstvovanja.

Festivalskega programa ni vedno mogoče reducirati na posamezno gledališko, glasbeno ali drugo predstavo. To posebej velja za interdisciplinarne, literarne, filmske, vizualne in intermedijske festivale.

Možnost nakupa umetniških del, umetniških edicij in drugih avtorskih kulturnih proizvodov mladim omogoča neposrednejši odnos z ustvarjalci in pomeni podporo kulturni produkciji, ne zgolj njenemu posredovanju prek institucij ali komercialnih distributerjev.

Vključitev delavnic, tečajev in drugih oblik aktivnega kulturnega udejstvovanja sledi cilju spodbujanja ustvarjalnosti in omogoča, da mladi niso zgolj obiskovalci oziroma kupci kulturnih vsebin.

Seznam upravičenih kategorij je namenoma določen na zakonski ravni. S tem se zagotavlja namenskost porabe javnih sredstev, ne da bi bilo treba izvršni oblasti prepustiti presojo umetniške vrednosti posameznega dela oziroma programa.

Ohranja se prepoved uporabe bona v okviru organiziranega izobraževalnega procesa. Individualni kulturni bon zato ne nadomešča financiranja kulturno-umetnostne vzgoje oziroma obveznosti izobraževalnega sistema.

Finančne in druge posledice: Amandma ne spreminja višine bona, kroga upravičencev ali najvišjega obsega pravice, temveč širi možne namene njegove uporabe. Zato sam po sebi ne povečuje skupnega obsega potrebnih proračunskih sredstev.

3. AMANDMA ZA NOVE 2.a, 2.b IN 2.c ČLEN

Novi 2.a, 2.b in 2.c člen se spremenijo tako, da se glasijo:

»2.a člen

(upravičenec do bona)

(1) Upravičenec do bona je oseba s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki v proračunskem letu dopolni 16 let (v nadaljnjem besedilu: upravičenec). Upravičenec lahko bon koristi od dneva dopolnjenega 16. leta do dneva pred dopolnjenim 21. letom starosti.

(2) Bon se glasi na upravičenca in je evidentiran kot dobroimetje v korist upravičenca v informacijskem sistemu Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS). Dobroimetje se evidentira na dan dopolnjenega 16. leta starosti.

(3) Upravičenec lahko bon izkoristi v več zneskih in pri različnih ponudnikih do skupne vrednosti bona. Do podatkov o stanju dobroimetja dostopa prek informacijskega sistema FURS.

(4) Če upravičenec bona ne unovči, od Republike Slovenije ne more zahtevati njegovega izplačila v denarju.

(5) Ne glede na zakon, ki ureja dohodnino, se od bona ne plača dohodnina.

(6) Bon se ne šteje v dohodek pri uveljavljanju pravic po predpisih, ki urejajo pravice iz javnih sredstev.

(7) FURS podatke o upravičencu pridobiva iz Centralnega registra prebivalstva. Za namen preverjanja pogojev iz prvega odstavka tega člena in evidentiranja dobroimetja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, FURS posreduje:

- osebno ime;**
- EMŠO;**
- datum rojstva;**
- podatek o stalnem prebivališču v Republiki Sloveniji.**

2.b člen

(ponudniki kulturnih dobrin in unovčevanje bona)

(1) Ponudnik kulturnih dobrin (v nadaljnjem besedilu: ponudnik), pri katerem se lahko bon unovči, je:

- 1. javni zavod na področju kulture;**

2. nevladna organizacija, ki v okviru svoje dejavnosti izvaja kulturno dejavnost;
3. samostojni delavec v kulturi, vpisan v razvid samostojnih delavcev v kulturi pri ministrstvu, pristojnem za kulturo;
4. druga pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja registrirano dejavnost, ki je vpisan v Poslovni register Slovenije in v okviru svoje registrirane dejavnosti ustvarja, producira, posreduje, prikazuje, distribuira ali prodaja kulturne dobrine iz 2. člena tega zakona.

(2) Ponudnik se pred prvim unovčenjem bona za namen sodelovanja v sistemu elektronsko priklasi v informacijskem sistemu FURS in označi vrste kulturnih dobrin iz drugega odstavka 2. člena tega zakona, za katere bo omogočal plačilo z bonom. Priglasitev nima narave postopka vsebinske presoje umetniške kakovosti posameznih kulturnih dobrin.

(3) Ponudnik lahko omogoči plačilo z bonom samo za kulturne dobrine iz 2. člena tega zakona. Za istovrstno kulturno dobro upravičencu pri plačilu z bonom ne sme zaračunati višje cene kot pri plačilu z drugimi plačilnimi sredstvi. Ponudnik koriščenja bona ne sme pogojevati z najnižjim zneskom posamezne unovčitve.

(4) Ponudnik od FURS prejme sredstva v višini pravilno unovčenega bona na podlagi digitalne potrditve identifikacije upravičenca v informacijskem sistemu FURS. FURS sredstva nakaže na plačilni račun ponudnika, vpisan v davčni register. Če ima ponudnik v davčnem registru vpisanih več plačilnih računov, ponudnik v informacijskem sistemu FURS določi račun, na katerega se izvajajo povračila po tem zakonu.

(5) Povračilo sredstev na podlagi pravilno unovčenega bona se izvede najpozneje v 30 dneh od dneva unovčitve bona.

(6) Če se kulturna dobrina po unovčitvi bona zaradi utemeljenih razlogov na strani ponudnika ne izvede oziroma ne dobavi, ponudnik upravičencu ne sme izplačati protivrednosti bona v denarju. Ponudnik prek informacijskega sistema FURS razveljavi unovčitev v ustreznem znesku, FURS pa ta znesek ponovno evidentira kot dobroimetje upravičenca. Če je ob ponovni vzpostavitvi dobroimetja rok iz prvega odstavka 2.a člena že potekel ali do njegovega izteka ostane manj kot 90 dni, lahko upravičenec ponovno evidentirano dobroimetje unovči še 90 dni od dneva ponovne vzpostavitve.

(7) Sredstva za izplačilo bona zagotavlja Republika Slovenija iz državnega proračuna.

(8) Vlada z uredbo podrobneje predpiše tehnični način priglasitve ponudnikov, unovčitve bonov, digitalne potrditve identifikacije upravičenca, izbire plačilnega računa, povračila sredstev ter ponovne vzpostavitve dobroimetja iz šestega odstavka tega člena.

Vlada lahko zaradi avtomatiziranega preverjanja ponudnikov z uredbo določi tudi šifre Standardne klasifikacije dejavnosti, ki ustrezajo dejavnostim iz prvega odstavka tega člena. Določitev šifer je namenjena tehnični izvedbi sistema in ne sme zožiti zakonsko določenega kroga ponudnikov ali kulturnih dobrin. Ponudnika ni dovoljeno izključiti

zgolj zato, ker ustrezna kulturna dejavnost ni njegova glavna registrirana dejavnost, če ponudnik sicer zakonito opravlja dejavnost, ki je podlaga za ponujanje kulturnih dobrin iz 2. člena tega zakona.

Z uredbo ni dovoljeno določiti dodatnih vsebinskih pogojev za upravičenost ponudnikov ali kulturnih dobrin, ki niso določeni s tem zakonom.

(9) Za namen preverjanja upravičenosti ponudnikov, unovčevanja bonov, povračila sredstev, vodenja evidence bonov in izvajanja nadzora FURS pridobiva in obdeluje podatke:

- o javnih zavodih in samostojnih delavcih v kulturi iz evidenc oziroma razvidov ministrstva, pristojnega za kulturo;
- o drugih pravnih in fizičnih osebah iz Poslovnega registra Slovenije;
- o plačilnem računu ponudnika iz davčnega registra.

Za te namene se o ponudniku obdelujejo:

- ime in priimek oziroma firma ali naziv;
- davčna številka;
- matična številka, kadar je dodeljena;
- sedež oziroma registrirani poslovni naslov;
- pravnoorganizacijska oblika oziroma status ponudnika;
- podatek o vpisu v ustrezno evidenco, razvid ali register;
- podatek o dejavnosti oziroma poklicu, ki predstavlja podlago za sodelovanje v sistemu;
- plačilni račun za povračila po tem zakonu;
- vrste kulturnih dobrin, ki jih je ponudnik priglasil za plačilo z bonom;
- datum unovčitve, vrsta kulturne dobrine in višina unovčenega bona;
- potrdilo o digitalni potrditvi identifikacije upravičenca v informacijskem sistemu FURS.

FURS podatke iz uradnih evidenc pridobiva neposredno in, kadar je to tehnično mogoče, avtomatizirano. Ponudnik ni dolžan predložiti podatkov ali dokazil, ki jih FURS lahko pridobi iz uradnih evidenc.

2.c člen

(vodenje evidence in evalvacija ukrepa)

(1) FURS vodi in upravlja evidenco bonov za namen izvajanja tega zakona, nadzora in evalvacije ukrepa.

(2) Evidenca bonov se vzpostavi in vodi na podlagi podatkov iz sedmega odstavka 2.a člena in devetega odstavka 2.b člena tega zakona ter podatkov, ki nastanejo ob unovčenju oziroma ponovni vzpostavitvi dobroimetja.

(3) FURS do 31. marca tekočega leta ministrstvu, pristojnemu za kulturo, za preteklo leto posreduje agregirane in anonimizirane podatke najmanj o:

- številu upravičencev, ki so unovčili bon oziroma del dobroimetja;
- skupnem in povprečnem unovčenem znesku;
- porabi po starostnih skupinah upravičencev;
- porabi po posameznih vrstah kulturnih dobrin iz 2. člena;
- porabi glede na vrsto ponudnika, z ločenim prikazom najmanj za javne zavode, nevladne organizacije, samostojne delavce v kulturi ter druge pravne in fizične osebe;
- geografski razporeditvi ponudnikov glede na njihov sedež oziroma registrirani poslovni naslov;
- razporeditvi in koncentraciji unovčenih sredstev med ponudniki.

(4) Ministrstvo, pristojno za kulturo, najmanj enkrat na tri leta zagotovi neodvisno evalvacijo kulturnopolitičnih učinkov ukrepa. Evalvacija prouči zlasti:

- doseganje različnih skupin mladih in razloge za nekoriščenje bona;
- socialno in regionalno dostopnost kulturne ponudbe;
- raznolikost kulturnih vsebin in področij, ki jih mladi uporabljajo;
- vpliv ukrepa na širjenje in spreminjanje kulturnih praks ter kulturno participacijo mladih;
- učinke na različne dele kulturnega ekosistema;
- delež in koncentracijo javnih sredstev pri posameznih vrstah in največjih ponudnikih;
- učinke ukrepa na kulturno participacijo mladih po prenehanju koriščenja bona.

(5) Ministrstvo, pristojno za kulturo, rezultate letnega spremljanja in periodične evalvacije javno objavi.

(6) Podatki se v evidenci bonov hranijo pet let od dneva posamezne unovčitve oziroma ponovne vzpostavitve dobroimetja, nato se izbrišejo.

(7) Podrobnejši tehnični način vodenja evidence bonov predpiše Vlada z uredbo.«

Obrazložitev k novim 2.a, 2.b in 2.c členu

Predlog ohranja osnovni sistem individualnega dobroimetja in digitalnega unovčevanja, vendar odpravlja več vsebinskih in pravno-redakcijskih težav sedanje ureditve.

V 2.a členu se uporablja pravno ustrežnejši pojem **stalno prebivališče**, hkrati pa se podatki, ki jih FURS pridobiva iz Centralnega registra prebivalstva, uskladijo z dejanskim zakonskim pogojem. Državljanstvo ni pogoj za pridobitev bona, zato se tega podatka za ta namen ne zbira.

V 2.b členu se odpravlja omejitev ponudnikov zgolj na pravne osebe. Samostojni delavci v kulturi in druge fizične osebe, ki zakonito samostojno opravljajo kulturno dejavnost, so samostojni nosilci kulturne produkcije in jih ni mogoče obravnavati zgolj kot izvajalce oziroma podizvajalce javnih zavodov in nevladnih organizacij.

Veljavni ZUJIK samostojno poklicno opravljanje kulturnih dejavnosti izrecno priznava kot samostojno obliko opravljanja kulturne dejavnosti in ureja razvid samostojnih delavcev v kulturi. Za sodelovanje v sistemu kulturnega bona zato ni stvarnega razloga za zahtevo po pravni osebnosti.

Davčno rezidentstvo oziroma državljanstvo nista določena kot pogoja za sodelovanje samostojnega delavca v kulturi kot ponudnika. Za namen tega zakona je bistveno zakonito opravljanje kulturne dejavnosti in ustrezna registracija.

Predlog prav tako odpravlja obveznost statusa nevladne organizacije v javnem interesu kot splošnega vstopnega pogoja. Javni interes in namenskost ukrepa se zagotavljata predvsem z zakonsko opredelitvijo upravičenih kulturnih dobrin, ne s pravnoorganizacijsko obliko posameznega ponudnika.

Standardna klasifikacija dejavnosti ostaja možen tehnični instrument avtomatiziranega preverjanja, vendar ne sme postati samostojen vsebinski filter. Izkušnje preteklih bonov kažejo, da lahko stroga vezava na omejen seznam oziroma glavno registrirano dejavnost neupravičeno izključi kulturne izvajalce, ki sicer zakonito opravljajo kulturno dejavnost.

Priglasitev ponudnika v informacijskem sistemu FURS je tehnična in evidenčna, ne pa postopek administrativne presoje umetniške kakovosti posamezne ponudbe. Takšna rešitev omogoča nadzor nad namensko porabo sredstev, ne da bi državni organ odločal, katero posamezno umetniško delo, predstava oziroma druga kulturna vsebina je umetniško dovolj kakovostna.

Odpravlja se tudi možnost določitve minimalnega zneska koriščenja bona. Ta bi bila v nasprotju z možnostjo uporabe dobroimetja v več manjših zneskih in bi lahko mlade usmerjala v manjše število večjih nakupov pri večjih ponudnikih.

Pri odpovedani oziroma nedobavljeni kulturni dobrini se namesto vezave upravičenca na vavčer istega ponudnika predlaga ponovna vzpostavitev njegovega dobroimetja. S tem se ohranjata namen javnih sredstev in svobodna izbira upravičenca, denarno izplačilo bona pa tudi v tem primeru ni mogoče.

Pri povračilu ponudnikom se uporablja že preizkušena ureditev nakazila na plačilni račun, vpisan v davčni register. Ponudniku tako ni treba ponovno predlagati podatkov, s katerimi država že razpolaga.

V 2.c členu se administrativno spremljanje ločuje od dejanske evalvacije kulturnopolitičnih učinkov. FURS posreduje zgolj agregirane in anonimizirane administrativne podatke. Vprašanja socialne in regionalne dostopnosti, razlogov za nekoriščenje, sprememb kulturnih praks in dolgoročnih učinkov se preverjajo s periodično neodvisno evalvacijo, ne z dodatnim zbiranjem osebnih podatkov.

Takšna ureditev omogoča presojo, ali kulturni bon dejansko širi kulturno participacijo in raznolikost kulturnih praks mladih ter ali javna sredstva dosegajo raznolike dele kulturnega ekosistema oziroma se nesorazmerno koncentrirajo pri posameznih največjih ponudnikih.

Finančne in druge posledice: Predlog ne spreminja višine bona ali kroga upravičencev in zato ne povečuje najvišjega obsega sredstev za bone. Razširitev kroga ponudnikov lahko zahteva omejene prilagoditve informacijskega sistema FURS, predvidena neodvisna evalvacija pa povzroča stroške njenega izvajanja. Njihov natančen obseg je odvisen od izvedbene rešitve.

4. AMANDMA K 3. ČLENU

Nadzor

Besedilo 3. člena se spremeni tako, da se glasi:

»3. člen (nadzor)

(1) Nadzor nad ponudniki glede izpolnjevanja pogojev iz 2.b člena tega zakona, dobave oziroma izvedbe kulturnih dobrin, upravičenosti kulturnih dobrin do plačila z bonom, spoštovanja pravil o ceni iz tretjega odstavka 2.b člena ter ravnanja v primeru neizvedene oziroma nedobavljene kulturne dobrine iz šestega odstavka 2.b člena izvaja Tržni inšpektorat Republike Slovenije v skladu s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor.

(2) FURS za izvajanje nadzora Tržnemu inšpektoratu Republike Slovenije na njegovo zahtevo posreduje podatke iz devetega odstavka 2.b člena tega zakona v obsegu, ki je potreben za izvedbo posameznega nadzora.

(3) Če Tržni inšpektorat Republike Slovenije ugotovi ponavljajoče se kršitve na strani ponudnika, ponudniku z odločbo prepove nadaljnje unovčevanje bonov in o tem obvesti FURS. Odločba o prepovedi se izda, če so bile ponudniku zaradi kršitev tega zakona izrečene tri pravnomočne globe v dveh zaporednih koledarskih letih.«

Obrazložitev

Amandma odpravlja napačne navzkrižne sklice v vložnem amandmaju PS Svoboda in člen usklajuje z novim 2.b členom.

Nadzor se razširi tudi na izpolnjevanje zakonskih pogojev ponudnika, upravičenost kulturne dobrine, pravila o ceni in ponovno vzpostavitev dobroimetja v primeru nedobavljene oziroma neizvedene kulturne dobrine.

Finančne in druge posledice: Gre pretežno za uskladitev nadzornih oziroma prekrškovnih določb z drugimi predlaganimi spremembami; dodatne neposredne proračunske posledice niso predvidene.

5. AMANDMA K 4. ČLENU

Prekrški

Besedilo 4. člena se spremeni tako, da se glasi:

»4. člen (prekrški)

(1) Z globo od 200 do 2.500 eurov se za prekršek kaznuje ponudnik, če:

– unovči bon, čeprav ne izpolnjuje pogojev za ponudnika iz prvega odstavka 2.b člena tega zakona;

- unovči bon za kulturno dobrino, za katero po 2. členu tega zakona ni dovoljeno plačilo z bonom;
- unovči bon za kulturno dobrino, ki je brez utemeljenega razloga ne dobavi oziroma ne izvede;
- za istovrstno kulturno dobrino pri plačilu z bonom upravičencu zaračuna višjo ceno kot pri plačilu z drugimi plačilnimi sredstvi;
- koriščenje bona pogojuje z najnižjim zneskom posamezne unovčitve v nasprotju s tretjim odstavkom 2.b člena tega zakona;
- v primeru iz šestega odstavka 2.b člena tega zakona ne razveljavi unovčitve oziroma upravičencu izplača protivrednost bona v denarju.

(2) Z globo od 40 do 200 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje odgovorna oseba pravne osebe.«

Obrazložitev

Amandma odpravlja napačne sklice v že vloženem besedilu 4. člena ter prekrškovne določbe usklajuje z razširjenim krogom ponudnikov in novim načinom obravnave odpovedanih oziroma nedobavljenih kulturnih dobrin.

Posebej se sankcionira tudi neupravičeno določanje minimalnega zneska koriščenja bona in unovčevanje bona s strani subjekta, ki ne izpolnjuje pogojev za ponudnika.

Finančne in druge posledice: Gre pretežno za uskladitev nadzornih oziroma prekrškovnih določb z drugimi predlaganimi spremembami; dodatne neposredne proračunske posledice niso predvidene.